

Høgskolen i Telemark

Institutt for økonomi og informatikk

Formelsamling i sannsynlighetsregning

4100 Matematikk for økologar

5500 Matematikk

5501 IT-matematikk

Til bruk ved midtprøve

1. Regneregler for sannsynlighet

Komplementsetningen: $P(\bar{A}) = 1 - P(A)$

Addisjonssetningen: $P(A \cup B) = P(A) + P(B) - P(A \cap B)$

Utfallene A og B er disjunkte dersom $A \cap B = \emptyset$

1.2 Kombinatorikk

Fra en populasjon på N enheter trekkes et utvalg på s enheter.

Trekkemåte	Antall forskjellige utvalg
Ordnet med tilbakelegging	N^s
Ordnet uten tilbakelegging	$(N)_s = N(N-1)(N-2) \dots (N-s+1)$
Ikke-ordnet uten tilbakelegging	$\binom{N}{s} = \frac{(N)_s}{s!} = \frac{N!}{s!(N-s)!}$

Av N enheter kan det dannes $N! = N(N-1) \dots 3 \cdot 2 \cdot 1$ forskjellige rekkefølger.

1.3 Betinget sannsynlighet og uavhengighet

Betinget sannsynlighet for A gitt B , der $P(B) > 0$, er gitt ved:

$$P(A | B) = \frac{P(A \cap B)}{P(B)}$$

Multiplikasjonssetningen:

$$P(A \cap B) = P(B) P(A | B)$$

$$P(B) > 0$$

$$P(A \cap B) = P(A) P(B | A)$$

$$P(A) > 0$$

Bayes lov:

$$P(B | A) = \frac{P(B) P(A | B)}{P(A)}$$

$$P(A) > 0, P(B) > 0$$

Lov om total sannsynlighet

$$P(A) = P(B_1) P(A | B_1) + P(B_2) P(A | B_2) + \dots + P(B_r) P(A | B_r)$$

$B_1, B_2, \dots, B_r$ er disjunkte utfall, alle med positiv sannsynlighet, og $B_1 \cup B_2 \cup \dots \cup B_r = \Omega$
 B -ene sies å være en *oppdeling* av utfallsrommet Ω .

Spesialtilfelle – oppdeling i 2 deler

$$P(A) = P(B) P(A | B) + P(\bar{B}) P(A | \bar{B})$$

Her er $r=2$, $B_1=B$ og $B_2=\bar{B}$

Uavhengighet

A og B er *uavhengige* utfall dersom $P(A \cap B) = P(A) P(B)$